

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pesamezni listi dobó
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 11.

V Mariboru, dne 16. marcija 1899.

Tečaj XXXIII.

Naši sovražniki.

Od slovensko-nemške meje.

Kjerkoli je manjši, slabši narod izpo-
stavljen napadom močnejšega, ki ga hoče
ugonobiti, je boj najljutejši ob meji. Boj ob
meji se pomika proti sredini, če manjši narod
pritiska vzdržati ne more. Na meji se torej
vsekdar odločuje prihodnost narodova, tako
je bilo in tako bode.

Osoda nas je postavila na mejo, kjer
služujemo in trpimo noč in dan. V levi
motiko, da nam borno življenje ne ugasne,
v desni meč, da ga branimo sovražnikov, ki
nam ga hočejo udušiti, tako nam teko dnevi,
tako noči, in neprestanih razburjenosti in
skrajnih naporov ni konca. Če je že Slovencu
sploh postljano s trnjem, je nam ob meji z
žrjavico.

Gotovo nas hudo zaboli vsak udarec, ki
pade na naše izmučeno telo, gotovo je, da
krvaveče rane vsakokrat zaskelijo, kakor da
bi je zadel z žarečim železom, vendar nas
to boli najhuje, da moramo gledati, kake
uspehe ima pri sovražnikih gola zlobnost,
dočim naša najpoštenjša sredstva opravijo
le malo. «Ubogo ljudstvo, ki ne spoznaš
svojih sovražnikov ter se daš po njih zape-
ljati v gorje!» tako vzdihuje po brezvspešnem
trudu naše srce, ki žaluje za nesrečniki, se
krči in krvavi. Ko bi nam bilo dano tisoč
jezikov, da bi mogli svariti na tisoč strani,
da bi se naš glas zaslišal v najmanjšo, naj-
zadnjo kočo! Zato «Sl. Gosp.» zopet enkrat,
ne vemo kolikokrat, kliče iz vse moči svoje

duše na vse strani: «Drago ljudstvo, ne daj
se zapeljati, ostani zvesto!»

Nasprotniki se delé v tri razrede; prvi
so vodje, drugi njih najetniki, ki vedo za
kaj se gre, ki jim je vse jasno, in tretji,
jetniki najetnikov, katerim so pravi nameni
prikriti; sicer so prebebasti, da bi njim drugi
zaupali, vkljub temu pa ne manj goreči od
prejšnjih. Prvi žive le v večjih mestih kot
poslanci, višji uradniki, uredniki in so sploh
ljudje, ki po svojih poslih lahko dajejo po-
litiki smer. Ti dobivajo iz Nemškega v poli-
tične svrhe denar, katerega porabljajo za
svoje potrebe, za agitacije in za časnike, ki
jih izdajajo, da v njih narekujejo, kar se ima
v raznih deželah po najetnikih izvrševati.
Taki ljudje so Wolf, Schönerer in drugi. Tudi
se ti ljudje mnogo vozijo po svojem okraju,
ker je včasih treba z najetniki kaj osebno
pogovoriti. Navadno pride tak apostol zvečer,
kjer ga najetniki že pričakujejo; nato se
nekje zaprejo, da se pogovarjajo, konec takega
praznika pa je pijančevanje z rujenjem
pesmi: «Wacht am Rhein» in drugih takih.
Zjutraj apostol navadno z mačkom zopet
izgine. Kar pravimo, ni izmišljina ali sumnja,
ne; to je živa resnica, ki je dokazana že
tolikokrat, da po dokazih nikdo več ne vpraša.
Sicer pa v novejšem času vodje pravih na-
menov ne prikrivajo več, toda priprosto
ljudstvo izve o tem le malo ali nič.

Prusake drugega razreda vidi ljudstvo
večkrat, toda ima je za poštenjake, za pri-
jatelje ubogega trpina; ne spozna jih, da so
volkovi v ovčjih kožah, da so le organi ali
izvršujoča sredstva prusaških vodij. Po po-

klicu so navadno uradniki, zdravniki, lekar-
ničarji, odvetniki, učitelji, uredniki manjših
časnikov, sploh ljudje izobraženejših stanov.
Ti že prihajajo z ljudstvom mnogo v dotiko,
delujejo javno in skrivno, vodijo agitacije,
snujejo podružnice «Südmarke» in «Schulve-
reina», rovljejo pri šoli, se ljudstvu hlinijo
prijatelje in mu pravijo, koliko vrednosti je
pač nemški jezik itd. Ti ljudje so torej ve-
doma izdajalci domovine, deloma plačani,
deloma iz gole zlobnosti.

Najnižje posle pa opravljajo prusaki tretje
vrste; oni so prejšnjih postrežčki, mnogo
peš tekajo in se mnogo potijo. Vendar ne
vedó, kaj delajo; delajo, ker so jih prejšnji
z lažmi, s prijaznostjo in s par krajcarji ujeli.

Iz slojev nedolžnega ljudstva prihaja jih
vedno več v tretji razred, iz tega v drugega,
in iz tega v prvega.

Kako je to vendar mogoče, da se pru-
saška kuga tako grozno širi? Liberalizem je
povzročil versko mlačnost in brezverstvo, ki
je postalo tako hudo, da prusaki že na ves
glas kričijo: «Proč od Rima!» Človeka pa,
v katerem je vera omajana, lahko pridobiš
za vse, on ti zataji mater in proda očeta
vragu za par srebrnikov. Tak človek so-
vraži, kar je pošteno in Bogu dopadljivo, in
se strastno trudi, da pospešuje zlo. On najde
sto potov in ovinkov, po katerih pride do
peklenskega cilja, dočim poštenjak jih pet
ne vidi, ki držijo do njegovega smotra. Člo-
vek je včasih prepričan, da je sam peklen-
šček v njih. In takšni zmotijo mirnih in po-
štenih ljudi na tisoče in tisoče, vkljub temu,
dasi vsi skupaj, če je tehtamo po čednostih,

Listek.

Jeruzalemsko romanje.

(Piše prof. J. Zidanšek.)

5. Prihod v Aleksandrijo; vrt ob
kanalu; poulično življenje;
Pompejev steber; Boromejke;
cerkev sv. Katarine; 2 nadlogi.

Afrika! Afrika! V ponedeljek 18. aprila
zvečer smo se ji približali in začeli dihati
njeno vročo sapo; mi smo si namreč hoteli
najprej egiptovsko deželo ogledati in potem
še le v Jeruzalem romati; saj se mora tudi
Egipt prištevati najslavnejšim in sv. krajem,
ker je tukaj nekaj let prebivala sv. družina
in ker je v tej deželi izraelsko ljudstvo egip-
tovskim kraljem Faraonom nekaj moralo
hudo tlako delati, dokler ga ni Mojzes suž-
nosti rešil; zato smo se vstavili pri velikem
pomorskem mestu Aleksandriji. Ker je že
bilo tu sem naznanjeno, da se pripeljejo av-
strijski romarji, zato nas je, še kake pol ure
pred mestom na morju, pričakal mal egip-
tovski parnik (lavda), ki ima stražiti pri-
stanišče (luko) in tujim prihajajočim ladijam
pot kazati; bili smo vsi na krovu naše ladje
zbrani, da bi videli, kako nas bodo Afrikanci

sprejeli: oba parnika (naš in aleksandrijski)
se drug drugemu približata in vstavita; tam
odvežejo čolnič, na kojega skoči po turško
oblečen velik zamorec; v hipu je pri nas in
spleže, naglo kakor veverica, na našo ladjo;
naš poveljnik kapitan se umakne in zdaj
prevzame črni Afrikanec poveljništvo in nas
varno pelje proti s tisučimi lučmi razsvet-
ljenemu mestu; od zadel nam pa še egip-
tovski parnik z električno lučjo v obširno
pristanišče posveti; tako; šele zdaj smo na
nam odmerjenem kraju, kjer ostanemo še to
noč, da ni treba pozno zvečer v mestu kvar-
tirja iskati in ga še drago plačati.

Za ogledanje aleksandrijskega mesta bil
je odločen samo predpoldan 19. aprila; s
svojo prtljago nismo imeli pri izstopu iz ladje
na suho zemljo nikakih sitnostij, ker vzeli
smo zdaj seboj le najpotrebnejše reči; vse
drugo ostalo je na ladji, ki je med tem
časom (kar smo mi po Egiptu hodili), prazna
t. j. brez romarjev plovila naprej v Port Said
ob sueškem kanalu in nas tam počakala. V
40 kočijah, koje so bile za nas pripravljene,
peljali smo se najprej skoz mesto na veliko
posestvo bogatega Grka Antonia; ta bogataš
si je res nekaj zemeljski raj tamkaj vstvaril:
vinska trta tukaj bujno raste, lepe banane
se šibijo pod obilnim sladkim sadjem, visoke
palme se ponosno dvigajo proti nebu, vsa-

kovrstne cvetlice in rože oveseljujejo človeško
oko itd.; zares rajski vrt! Vrnili smo se v mesto
po isti cesti, namreč vedno se vozeč tik
tako zvanega Mahmudže-kanala, po katerem
dobivajo mestni prebivalci sladko vodo iz
Nilove reke; kakor sem slišal, ga je kopalo
10 let 10.000 ljudi; na eni strani dolgega
prekopa smo gledali kraljeve palače in krasne
vile, na drugi pa silno uboge kočje, ki so
bolj podrtijam podobne, kakor hišam.

Aleksandrija še nima celo afrikanskega
značaja, temveč nas v marsikterem obziru
spominja na južno evropska mesta, ker tukaj
se Evropa z Afriko in Azijo srečava; zato
je tudi življenje po mestnih trgih in ulicah
silno živahno in mnogolično, mnogo bolj
kakor v drugih pomorskih mestih; tu se na-
hajajo ljudje vsakega plemena in vsake barve:
začeni pri bledoličnem Evropeju do svetlo
črnega zamorca; prodajalci, postrežčki, iz-
nositelji iz parnikov, pomorščaki vseh na-
rodov, rdeče oblečeni angleški policaji in
vojaki, celo zakrite in zavite domače ženske,
pa nališpane drzne Evropejke itd.; vmes še
potem cele vrste počasnih, s težkimi buta-
rami obloženih kamel, jezdec na brzih arab-
skih konjih ali pa na muhastih oslih, tovarni
težki vozovi in elegantne kočije; ako si že
zdaj mislimo, da se vse to giblje in meša s
strašnim šumom, krikom in vikom, potem

niso vredni, da bi navadnemu pobožnemu, poštenemu dninarju odvezovali črevljev jermene.

Posebno prusaštvu pomaga do tolikih uspehov laž. Pred kratkim je prusak Lecher predlagal, naj se med Nemčijo in totransko polovico naše države odpravi carinska meja. Če pa pridejo prusaki na kmete, pa se delajo prijatelje, ki se trudijo kmetu pomagati, in ki imajo z njim srčno sočutje. Človeku je le treba trohice pameti, da uvidi, kolika nesreča bi bila za naše ljudstvo, ako bi se carinska meja odpravila. Pa Lecher se ni bal, svoj predlog na glas izjaviti, ker je vedel, da ga bodo prusaški časniki ljudstvu kot jako koristnega izložili in da bode večji del ljudstva, ki ali sam nič ne misli ali o carini nič ne razume, verjel, kar se mu laže. Ali: vedno in vedno pišejo prusaški časniki, da slovenski vodje ljudstvu branijo, nemški se učiti. Tolikokrat se je tej laži že oporekalo, da že preseda, in vendar jo vedno pogrevajo. Vodje slov. ljudstva vendar hočejo, da se deca izobrazuje v svoji materinski, kakor je to za ves dragi svet veljavno, da se pa naj v zadnjih šolskih letih toliko nemščine še uči, kolikor ji je z ozirom na razmere treba. Ali ni tako? Izobrazba se more vendarle pridobiti po materinem jeziku, ne pa po tujem, tuj jezik naj je le koristen privrhek. In tako bi lahko navedli laži na stotine.

Drugo njih sredstvo je nepoštenost. Vsak volilec ve o tem kaj praviti.

Toda končati moramo, dasi bi se mnogo imeli povedati n. pr. o prusaški drznosti, krutosti in drugih lastnostih. V hudih časih živimo, in silno je treba biti človeku opreznemu in trdnemu, da ga ne ulovi skušnjavec. Pa ne pozabimo: Čim hujši je boj, tem večje je plačilo za čednost, in rešeni zarod bode naš spomin hvaležno častil.

Deželni zbor štajarski.

Gradec, 14. marca.

Po dvainpolmesečnem prenehanju se je zbral danes zopet deželni zbor. Poslancev ni došlo ravno mnogo. Deželni glavar grof Attems je našteval dolgo vrsto stvari, o katerih ima sklepati deželni zbor v zdajšnjem svojem zasedanju. Eden izmed teh predlogov zadeva zboljšanje plačil za ljudske učitelje, katero se ima vrediti tako, kakor se je izrazil deželni glavar, da se učiteljem res zboljša njihov gmoten stan, da pa ne bodo davkoplačevalci prehudo prizadeti. Med doslimi dopisi je tudi pismo e. kr. okrajnega

moramo reči: to je preveč za naše dasi zelo radovedne oči in za naša rahločutna ušesa; tukaj za nas ni prostora! Znano je, da se tukaj tudi rada zbira razna človeška smet in sodrga iz Evrope, ljudje, kojim bi ne bilo nobeno hudodelstvo prehudo in noben greh pregrd; gotovo, toliko uboštva in greha in propalosti vkup, ni lahko videti kje drugod. Mehemed Ali, pred 50 leti tamošnji mestni glavar je enkrat dal več 100 takih ničvrednežev in vlačugarjev na staro ladijo spraviti in potem vse vkup v morju potopiti; in vendar so dandanes še iste slabe razmere, ako ne hujše kakor nekdanj.

V starem veku in prvih krščanskih časih bilo je to mesto zelo krasno in slavno; imena slovečih krščanskih učenjakov, kakor Klement, Origen, Atanazij in dr. spominjajo nas na Aleksandrijo; a zdaj ni skoraj več najti nobenega ostanka stare lepote; kam je izginila zlata raven Aleksandra Velikega? Kje so krasne palače rimskih cesarjev in zapeljive Kleopatre, slavni Serapejon, velikanska gledališča, paganski templi in krščanske stolnice? Nikjer jih ni več! Samo eden spomenik ostal je še iz starih časov: Pompejev steber, kterega smo si seveda blizu ogledali; mislite si: 20 metrov visok in dobra 2 metra širok, rdeč kamen stoji tukaj navpik na širjo podlago postavljen in moli proti nebu; torej spo-

sodišča v Lipnici, ki prosi, naj deželni zbor privoli, da se sme začeti preiskava proti deželnemu poslancu baronu Rokitskyju, ki se je pregrešil zoper postavo o zborovanju. Stvar se bo izročila odseku za občinske zadeve. Slednjič napove glavar prihodnjo sejo za sredo 15. marca t. l. ob 10. uri predpoldne, v kateri se imajo izvoliti razni odseki. Nekateri zgornještajarski poslanci so izročili interpelacijo do e. kr. namestnika, ali se nameravajo vpeljati tudi za Štajarsko sodišča, katera imajo poravnati prepire med delavci in delodajalci.

Avstrijski prestolonaslednik.

Avstrijski prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand je potoval pred kratkim po Dalmaciji ter si ogledoval mornarico in vojaštvo. Naši hrvatski bratje so ga z navdušenjem pozdravljali. Nadvojvoda rad in ljubeznivo občuje z ljudstvom. Njegova zunanost je prikupljiva. Potovanje prestolonaslednikovo po Dalmaciji gotovo ni brez pomena. Južna Avstrija se vedno bolj uvažuje v političnem in vojaškem oziru. Naloga nas Slovencev in Hrvatov je, da skupno povdarjamo veliko važnost slovanskega juga za našo državo.

Občinski volilni red na Dunaju.

Dunajski župan, dr. Lueger, je predložil občinskemu zboru nov volilni red. Volilno pravico ima po novem redu vsak mož, ki že vsaj pet let prebiva na Dunaju in je star že 30 let. Dunaj bo torej imel odslej, ako se ta volilni red potrdi, splošno volilno pravico. Tudi delavski stanovi bodo dobili pravico voliti. Po naših demokratičnih načelih je to popolnoma pravično, kajti tudi delavec plačuje davke, čeprav le indirektno, in tudi delavec ima svoje zasluge pri premoženju gospodarjevem. Smešna in otročja pa se nam zdi določba v novem redu, da vsak nov dunajski meščan mora obljubiti, da bo varoval nemški značaj mesta. Torej je Nemštvo na Dunaju res v nevarnosti?

Slabost avstrijskih politikov.

Vse evropske države si kupujejo na Kitajskem morská pristanišča, da dobijo na ta način zvezo s kitajsko trgovino. Celotična Italija se postavlja na Kitajskem. Naravno bi bilo, da tudi Avstrija poskrbi za zvezo domače trgovine s kitajsko. Minister zunanjih zadev, grof Goluhovski je res že storil prve potrebne korake. Toda ogrska trgovina se omejuje na Evropo, za izven-evropski trg Ogrji nimajo nobenega važnega

menik ni sestavljen iz več kosov, ampak je samo eden kamen; visok, kakor znabiti stolp vaše farne cerkve! Ko se je Napoleon I., slavni francoski cesar, v Egiptu vojskoval, si je dal vrh te sohe južino pripraviti; naj bo, če mu je le teknilo; nam drugim navadnim zemljanom tudi bolj na nizkem diši, če smo zdravi in pa — če imamo kaj. — Obiskali smo nadalje sestre Boromejke, ki imajo v samostanu ljudsko šolo in zavod za dekleta; v arabskem in nemškem jeziku so deklice lepo pozdravljale Jeruzalemske romarje, kar nas je veselilo; pa ni mi ugajalo, da se je preveč poudarjalo nemštvo; saj nismo prišli iz Nemčije, ampak iz Avstrije, kjer so Slovani v večini. Kaj pa je v Aleksandriji za nas kot kristjane in Slovence najbolj važnega in zanimivega? Cerkev sv. Katarine! Ta sv. devica in mučenica se je v Aleksandriji narodila in tudi umrla mučeniške smrti; v njenem življenju je najbolj čudno to, da je bila silno učena in modra; iz daljnih krajev so prihajali učenjaki, poslušati in občudovati modrost 18letnega dekleta; po njeni smrti so pa angeli prenesli njeno deviško telo in pokopali na gori Sinaj, kjer je Bog dal Mojzesu 10 zapovedi. Cerkev sv. Katarine in pridružen samostan oo. frančiškanov, to je dandanes središče krščanskega življenja v Aleksandriji; pridiguje in spoveduje se v tej

blaga, zato so zaklicali Goluhovskemu: Ne sklepaj s Kitajci nobene zveze, to bi hasnilo le Avstrijem, a ne Ogrm. In grof Goluhovski je ubogal. V delegacijah bo rekel poslancem, da bi bila zveza s Kitajskim brez pomena, poslanci bodo prikimali in Ogrji se bodo smejali slabosti avstrijskih politikov.

Italijani prihajajo.

Avstrijski Italijani radi skilijo prek čez avstrijske meje tje v italijansko kraljestvo. A da tam za avstrijskimi mejami ni raja, kaže nam dejstvo, da Italijani vsako leto v velikem številu prihajajo k nam na delo. Tudi letos že prihajajo iz Pontebe na avstrijska tla. Gorenjeitalijanska železnica je zasnovala za dobo od 27. febr. do 10. aprila celo posebne vlake. In tako jih bomo imeli zopet v naših krajih na tisoče teh — italijanskih delavcev. V minoletem letu nam jih je samo rečena železnica privedla kakih 30.000; a ker se nam zdi, da uboštvo v Italiji ne pada, ampak rase, jih utegnemo letos dobiti — še več. Zanimivo bi bilo vedeti, kolikim tisočem avstrijskih ust jemljejo kruh ti dragi gostje iz dežele lakote.

Sv. Oče.

Sv. Oče so že popolnoma ozdraveli. Kako ljubezen uživajo sedanji papež po cellem svetu, pokazalo se je ravno ob priliki te bolezn. Neprestano se je brzojavljalo v Rim ter povpraševalo po zdravju. Sedaj ko so ozdraveli, se je doposlalo sv. Očetu okoli 23.000 častitk iz raznih delov sveta, od bogatih in nizkih, ki so izražali svoje veliko veselje nad ozdravljenjem. Bog nam ohrani še dolgo sedanjega modrega in blagega papeža.

Dopisi.

Iz gornjeradgonskega okraja dne 10. marca. [Izv. dopis.] (Davčni urad v Gornji Radgoni). Zopet enkrat so se naveličale naše občine nositi eno breme. Leta in leta smo že nezadovoljni, da moramo nositi svojo štibro v tuj sodnijski okraj, v Radgono in tam občevati samo z nemškimi uradniki. Govori se sicer, da je bila e. kr. vlada že enkrat pripravljena ustanoviti poseben davčni urad v Gornji Radgoni in da je samo okrajni zastop pod Bračkovim vodstvom nasprotoval temu. Če je to resnica, potem se je to zgodilo proti volji velike večine gornjeradgonskega prebivalstva. Da mi prebivalci gornje-

cerkvi v arabskem, francoskem, laškem, nemškem in nekaj let sem tudi v slovenskem jeziku; nahaja se namreč v mestu, ako se ne motim, okoli 2000 Slovencev, ki mnogo let niso imeli nobenega duhovnika, s katerim bi bili mogli govoriti v domačem jeziku; zdaj je njihov dušni pastir o. Hubert Rant, frančiškan, rojen na Kranjskem. Tudi slovenski zdravnik, dr. Pečnik, rodom Korošec, se je tam naselil; pa v zadnjem času je ta gospod, kakor se mi zdi, šel službovat v bolnišnico blizu Kajre; hotel sem seveda ta dva gosp. rojaka obiskati, pa nista bila doma; odpotovala sta bila nekaj dni pred nami, še z nekaterimi drugimi afrikanskimi Slovenci v sveto deželo; in res smo se pozneje ob 9. uri zvečer v Jerihi srečali in spoznali.

Naj še omenim, da sta nas od tod naprej vedno zvesto spremljali dve nadlogi: prva, da nismo znali vseh jezikov, kar bi v teh krajih skoraj treba bilo; najbolj koristno bi pa bilo na tem potovanju znati arabski jezik; druga sitnoba pa je bila z denarjem; na ladiji smo se plačevali z avstrijskim denarjem, v Egiptu z angleškim ali egiptovskim; v sv. deželi samo s turškim; v Siriji tudi s francoskim; potem pa še vse te veljave v zlatu, srebru in niklu ali pa bakru; kdo bi imel žepov dovolj? zato so nas tudi včasih goljufali, posebno armenski menjalci; sicer